

שם השיעור (193) - Yosef and the Sar Hamashkim: The Limits of Human

Involvement in the Redemptive Process

שם המרצה - Rav Yair Kahn yairkn@gmail.com

1. רש"י בראשית מ, כג

ולא זכר שר המשקים - בו ביום. וישכחו - לאחר מכן, מפני שתלה בו יוסף בטחונו לזכרו, הווסק להיות אסור עוד שתי שנים, שנאמר אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים, ולא בטח על מצרים הקרוים רהב

2. רבנו בחיי שם

וח"ו שיתלה יוסף הצדיק בטחונו בשר המשקים רק בה' לבדו, אבל היתה כוונתו שהשם יתעלה הזמין אליו שר המשקים זה כדי שיעשה לו נס על ידו, כי מן הידוע שהצלת הקדוש ברוך הוא את הצדיקים על ידי סבות הוא, ומה שנענש באחריו שם שתי שנים עוד, כמו שדרשו רז"ל, זה היה על דבור שדבר עם שר המשקים מענין הצלתו וחלה פניו לדבר, ולפי שבקש סבה בשר המשקים שיזכירו ויוציאו כמו שאמר לו והזכרתי והוצאתי, ואין ראוי לצדיקים כיוצא בו לבקש סבה. לכך נענש בזה, כי היה לו לבטוח בהקב"ה לבדו שהוא בעל הסבות כולן, שהוא יזמין אליו הסבה מבלתי שיבקש הוא אותה

3. כתובות דף קיא, א

ג' שבועות ... אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימרדו באומות העולם ...

4. רב צבי הירש קלישר דרישת ציון, מאמר א

בל יחשוב החושב כי פתאום יירד השם יתברך משמים לארץ לאמור לעמו צאו, או ישלח משהו פתאום מן השמים לתקוע בשופר גדול לנדחי ישראל ויעשה חומת אש סביב ... כל דברי הנביאים יתקיימו באחרית הימים לשלמות הגאולה, אבל מדברים על ימינו. זה יהיה בדרך הטבע. כי לא במנוסה נלך ולא בחיפזון, רק מעט מעט תבוא גאולת ישראל, לאט לאט תצמח קרן ישועה

5. רמב"ן בראשית לז, י

וטעם מה החלום הזה אשר חלמת - כמו מה אדם ותדעהו כלומר מה החלום הזה, אינו כלום שתגידנו, כי אינם אלא דברים בטלים. או טעם הגערה לומר איך נשאך לבך לחלום החלום הזה, אין זה כי אם גובה לב ונערות שיעלו דברים כאלו על לבך, כענין שנאמר בחלומות רעיוןך על משכבך סליקו וכתוב והרהורין על משכבי

6. אלשיך בראשית לז, טו

אמנם יוסף, גם כי ידע כי רעה בלבבם, רוח אחרת עמו אומר בלבו מי יורדני ארץ והי' העלני גם עלה על אחי, כי כה הראני הי' והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה וישתחו אלומותם לאלומתי, ואין זה כי אם אלכה לי אצא השדה אל צאנם ושם יקדו וישתחו לי, ואם כן איפה למה אירא והי' אתי, האם יוכלו הם לבטל שעה שעומדת לי מאתו יתברך, על כן תחלת דבר המלאך הדובר בו היה להסיר תועה מלבו בל יבטח בחלומו, כי גם אם יהיה זה פתרונו לא תמנע בחירתם מהם, ואל יבטח במשענת קנה הרצוף שהוא בחלומו ... ומה גם כי אין זה פתרון חלומו שהוא כמדובר, וזהו וימצאהו איש והנה תועה בשדה ... וזהו אומר תועה בשדה כלומר תועה אתה בחלום אשר חלמת והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה ... וזה נקודת הבי"ת בפת"ח ולא בשו"א שהוא כאומר בהשדה הידוע הנ"ל הוא שדה חלום

7. רמב"ן בראשית לז, כ

ונראה מה יהיו חלמתיו - מליצה דרך לעג, נראה אחרי מותו אם נשתחוה לו. והנכון בעיני כי אמרו עתה נראה מה יהיו חלומותיו, כי אם יצילוהו מידינו מלוך ימלוך עלינו. אבל רבותינו אמרו רוח הקדש אומרת נראה מה יהיו חלומותיו, כלומר דבר מי יקום ממני ומהם

8. רמב"ן בראשית מא, לג

ואמר יוסף כל זה בעבור שיבחרו אותו, כי החכם עיניו בראשו

9. מדרש תהלים מזמור ק"ה

כיון שביקש פרעה להמליך את יוסף אמרו כל סנקליטין שלו יש עבד מלך

שם השיעור (שיעור מס') - Yosef and the Sar Hamashkim: The Limits of Human

Involvement in the Redemptive Process (193)

שם המרצה (כתובת דוא"ל) - Rav Yair Kahn yairkn@gmail.com

11. רמב"ן בראשית מב, ט

ויזכר יוסף את החלומות אשר חלם להם - עליהם, וידע שנתקיימו שהרי השתחוו לו, לשון רש"י. ולפי דעתי שהדבר בהפך, כי יאמר הכתוב כי בראות יוסף את אחיו משתחווים לו זכר כל החלומות אשר חלם להם וידע שלא נתקיים אחד מהם בפעם הזאת, כי יודע בפתרונו כי כל אחיו ישתחוו לו בתחילה מן החלום הראשון, והנה אנחנו מאלמים אלומים, כי "אנחנו" ירמוז לכל אחיו אחד עשר, ופעם שנית ישתחוו לו השמש והירח ואחד עשר כוכבים מן החלום השני, וכיון שלא ראה בנימן עמהם חשב זאת התחבולה שיעליל עליהם כדי שיביאו גם בנימין אחיו אליו לקיים החלום הראשון תחילה: ועל כן לא רצה להגיד להם אני יוסף אחיכם, ולאמר מהרו ועלו אל אבי וישלח העגלות כאשר עשה עמהם בפעם השנייה, כי היה אביו בא מיד בלא ספק. ואחרי שנתקיים החלום הראשון הגיד להם לקיים החלום השני. ולולי כן היה יוסף חוטא חטא גדול לצער את אביו ולהעמידו ימים רבים בשכול ואבל על שמעון ועליו, ואף אם היה רצונו לצער את אחיו קצת אך לא יחמול על שיבת אביו, אבל את הכל עשה יפה בעתו לקיים החלומות כי ידע שיתקיימו באמת

12. עקידת יצחק בראשית שער כט פרשת מקץ

ותמהני ממה שכתב הרמב"ן ז"ל שעשה כדי שיתקיימו חלומותיו כי מה תועלת לו בשיתקיימו ואף כי יהיה תועלת לא היה לו לחטוא כנגד אביו. אבל היה לחשוך עצמו מחטוא לו והחלומות העושים יגש פתרונם גם שתראה סכלות עצומה שישתדל האדם לקיים חלומותיו שהרי הם הדבר"י אשר יעשו שלא מדעת הבעלים

13. ברכות דף י, א

בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו', מאי כי מת אתה ולא תחיה, מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה מאי כולי האי? אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא (רש"י - סתרים דהקב"ה) למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד

13. אמת ליעקב (רב יעקב קמינצקי) בראשית פרק מב

ועפר אנכי תחת כפות רגליו, אבל הכי מצוה היא לקיים חלומות, ואפילו אם ידע שיתקיימו באמת, בכל זאת הכי עליו להשתדל בזה, והרי זה כמו בהדי כבשי דרחמנא למה לך, וצ"ע. ולא יכולתי להשלים עם כל הישובים בענין זה.

14. רש"י בראשית מה, יח

את טוב ארץ מצרים - ארץ גושן

15. רש"י בראשית נ, ו

ואם לא בשביל השבועה לא הייתי מניחך

16. כתר יהונתן

ובעבור שהניח יוסף חסד של למעלה ובטח בשר המשקים בבשר נעשה בעבור כן לא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו עד זמן אשר הגיע קץ מלפני ה' לגאלו

17. A Story I heard from Rav Soloveitchik

In 1954, the family of Baron Rothschild decided to move his remains and those of his wife to Ramat Ha-Nadiv in Zikhron Yaakov, Israel. When General Charles de Gaulle heard of the plans, he called James Rothschild, the baron's youngest son, and said: "I always considered members of the Rothschild family loyal Frenchmen, only differing regarding religion. But let me ask you, who is a good Frenchman? One who is reared in France, educated in a French school, whose native tongue is French, who is ready to take up arms to defend France, and one who is buried in French soil when he dies. I can't imagine a good Frenchman whose remains are moved elsewhere. I knew the Baron and had unlimited faith in him. I always defended him from those who doubted his loyalty to France. Now I see there is some truth to those accusations.